

ACADEMIA OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ
DIN ROMÂNIA

– Secția de științe fizice –

CS Dr. Virgil V. BĂRAN

CALCUL SIMBOLIC PENTRU REZOLVAREA
PROBLEMELOR DE MAI MULTE CORPURI ÎN MECANICA
CUANTICĂ

– Aproximări și alte aplicații ale matematicii în fizică și inginerie –

– Raport intermediar –

Director de proiect
CS I Dr. Doru Sabin DELION

București, 2019

Introducere

Modelul de clusterizare α pentru nucleele atomice a fost propus pentru a explica stabilitatea nucleelor usore $4n$ [1, 2]. Principala dificultate teoretica este legata de puternicele efecte de antisimetrizare intre nucleonii ce formeaza structurile de tip α . Acestea au fost incluse in diverse modele microscopice de clustering α [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11].

In acelasi timp, o versiune simplificata in care se trateaza perechile de protoni si neutroni in aproximatia bozonica a avut succes in a explica efectul de staggering par-impar al energiilor de legatura [12]. In nuclee medii si grele clustering-ul α poate fi legat experimental de fenomenul de dezintegrare α [13]. O componenta de clustering α a campului mediu este necesara, pe langa baza uniparticula standard, pentru a descrie valorile absolute ale largimilor de dezintegrare α [14, 15]. Acest fapt este legat de aparitia particulelor α numai la densitati nucleare relativ scazute [16], situatie ce se realizeaza pe suprafata nucleelor emitatoare α [17].

O situatie similara se regaseste in cazul configuratiilor speciale precum starea Hoyle in ^{12}C , care poate fi vazuta ca o grupare slab legata de trei particule α condensate, ca bozoni, in starea $0S$ a campului lor mediu. Intelegerea dinamicii clusterilor α in astfel de situatii a fost semnificativ imbunatatita de abordarea recenta THSR [18]. O condensare de tip bozonic insa nu este realizata pentru sisteme finite de fermioni clusterizati, intrucat in general exista manifestari reziduale semnificative ale principiului de excludere Pauli. Cu toate acestea, o proprietate utila a abordarii THSR este aceea de a cuprinde cele doua limite opuse, aceea de determinant Slated pur, precum si aceea in care cele doua particule α sunt suficient de departate pentru a putea permite neglijarea efectelor principiului Pauli [19].

De asemenea, recent a fost propus modelul Quartet Condensation Model (QCM) pentru studiul corelatiilor de quarteting in nuclee $N = Z$ [24, 25], acesta fiind dezvoltat ulterior in Refs. [26, 27, 28, 29, 30, 31] la cazul pairingului izoscalar si pentru nuclee $N > Z$. Modele microscopice de quartet mai generale au fost de asemenea recent dezvoltate [32, 33, 34, 35, 36, 37]. In abordarile de tip quarteting, caramizile de baza ale modelelor nu sunt perechile Cooper standard, ci structuri de patru corpuri compuse din doi protoni si doi neutroni cuplati la izospin total $T = 0$ si la moment cinetic $J = 0$, denumite "quarteti de tip α ". Abordarea QCM s-a dovedit a fi foarte precisa pentru descrierea corelatiilor prezente in starea fundamentala a nucleelor $N = Z$. Efectele de antisimetrizare sunt semnificative in aceste configuratii, astfel incat realizarea unui condensat α , in sensul mentionat anterior, este o problema deschisa.

Astfel, in cele ce urmeaza, vom folosi termenii de "condensat de perechi" si "condensat de quarteti" pentru a indica starile de proba de tip BCS proiectat (PBCS) si de tip QCM din ecuatiile (2.2) si (2.10).

Este de notat ca există dificultăți intrinseci și în descrierea corelațiilor relativ simple de pairing, ceea ce a condus la eforturi semnificative dedicate formularii de descrieri apriximative, precum RPA [39] și metode de tip coupled clusters [40, 41, 42]. Recent, un tratament aproximativ interesant pentru corelațiile de pairing a fost dezvoltat în [43], pornind de la reformularea condensatului PBCS în termeni de excitări particula-gol. În cele ce urmează vom generaliza aceste idei la cazul mai complicat al corelațiilor de quartet. Vom arăta că descrierea în termeni de excitări particula-gol este naturală pentru ambele modele, PBCS și QCM. Suntem astfel motivati să gasim reprezentarea condensatului de quartet QCM în termeni de excitări particula-gol fata de starea Hartree-Fock (a se vedea ecuațiile (2.14-2.15) mai jos).

De asemenea, vom introduce o nouă abordare hibridă fermionic-bozonică, ce poate fi aplicată atât corelațiilor de pairing cât și celor de quarteting pentru simplificarea studiului corelațiilor în starea fundamentală. Primul pas al metodei presupune reformularea condensatului fata de starea corelată Hartree-Fock, spre deosebire de starea de vid $|0\rangle$. Acest fapt asigură că o cantitate semnificativă de corelații sunt deja incorporate, dacă treceam la grade de libertate bozonice dar pastrăm aceeași structură a stării de probă. În aceste condiții, cea mai simplă corespondență de la operatorii de perechi fermionice la bozoni oferă o bună descriere a proprietăților stării fundamentale atât în cazul de pairing cât și de quarteting, fata de cazul exact fermionic.

Cu toate că ideea de bază de a considera corelațiile de quarteting într-un formalism bozonic (a se vedea [12], [45, 46, 47, 48]), precum și aceea de a considera aproximarea bozonică pentru excitările particula-gol nu sunt noi [49], abordarea în două etape nu a mai fost implementată în felul prezentat anterior.

Este de remarcat că în ambele cazuri, de pairing și quarteting, formalismul este asemănător din punct de vedere structural, ducând la aceeași formă funcțională a energiei condensatului bozonic, până la factorii de formă. În acest sens, o descriere unificată a corelațiilor de pairing și a celor de quarteting (semnificativ mai complicate) este posibilă.

Cadrul teoretic

Considerăm un model având un număr N_{lev} de nivele dublu degenerate i, \bar{i} de energii uniparticulare ϵ_i , unde starea fundamentală a Hamiltonianului

$$H = \sum_{i=1}^{N_{lev}} \epsilon_i (c_i^\dagger c_i + c_{\bar{i}}^\dagger c_{\bar{i}}) + \sum_{i,j=1}^{N_{lev}} V_{ij} P_i^\dagger P_j , \quad (2.1)$$

este considerată a fi condensatul PBCS de n_p perechi,

$$|PBCS\rangle = (\Gamma^\dagger(x))^{n_p} |0\rangle . \quad (2.2)$$

O pereche coerenta este o superpozitie de perechi uniparticula $P_i^\dagger = c_i^\dagger c_{\bar{i}}^\dagger$,

$$\Gamma^\dagger(x) = \sum_{i=1}^{N_{\text{lev}}} x_i P_i^\dagger , \quad (2.3)$$

iar $|0\rangle$ este starea de vid fara particula.

Urmand [50, 43], in loc sa exprimam starea $|PBCS\rangle$ fata de vidul $|0\rangle$, putem gasi o expresie echivalenta in termeni de starea Hartree-Fock

$$|\text{HF}\rangle = \left(\prod_{i=1}^{n_p} P_i^\dagger \right) |0\rangle . \quad (2.4)$$

Descompunem mai intai perechea coerenta in componente deasupra si dedesubtul nivelului Fermi

$$\Gamma^\dagger(x) = \sum_{i=1}^{n_p} x_i P_i^\dagger + \sum_{i=n_p+1}^{N_{\text{lev}}} x_i P_i^\dagger \equiv \Gamma_h^\dagger(x) + \Gamma_p^\dagger(x) \quad (2.5)$$

Actiuna componentei pe subspatiul de goluri de argumente x pe vidul $|0\rangle$ poate fi exprimata in termeni de actiunea perechii coerente de argumente inverse $1/x$ pe starea Hartree-Fock. Astfel, poate fi demonstrata reformularea condensatului de perechi

$$|PBCS\rangle = n_p! \cdot \Pi_1 \sum_{j=0}^{n_p} \frac{1}{(j!)^2} \left(\Gamma_p^\dagger(x) \Gamma_h \left(\frac{1}{x} \right) \right)^j |\text{HF}\rangle , \quad (2.6)$$

unde $\Pi_1 = x_1 x_2 \cdots x_{n_p}$.

Aceasta abordare poate fi generalizata la corelatii de quartet. Astfel, consideram Hamiltonianul de pairing izovector

$$H = \sum_{i=1}^{N_{\text{lev}}} \epsilon_i (N_{i,\pi} + N_{i,\nu}) + \sum_{\tau=0,\pm 1} \sum_{i,j=1}^{N_{\text{lev}}} V_{ij} P_{i,\tau}^\dagger P_{j,\tau} , \quad (2.7)$$

unde $\tau = 0, \pm 1$ este proiectia izospinului. In cadrul QCM, sunt definite perechi colective de tip $\pi\pi$, $\nu\nu$ si $\pi\nu$

$$\Gamma_\tau^\dagger(x) \equiv \sum_{i=1}^{N_{\text{lev}}} x_i P_{\tau,i}^\dagger , \quad (2.8)$$

Un quartet colectiv este construit prin cuplajul a doua perechi colective la izospin total $T = 0$

$$Q^\dagger \equiv [\Gamma_0^\dagger \Gamma_1^\dagger]_{S=0}^{T=0} \equiv 2\Gamma_1^\dagger \Gamma_{-1}^\dagger - (\Gamma_0^\dagger)^2 . \quad (2.9)$$

Starea fundamentala a Hamiltonianului (2.7) este descrisa ca un condensat de astfel de quarteti

$$|\Psi_q(x)\rangle = (Q^\dagger)^q |0\rangle , \quad (2.10)$$

unde q este numarul de quarteti. Amplitudinile de amestec x_i definesc structura starii, ele fiind determinate numeric prin minimizarea valorii medii a Hamiltonianului cu constrangerea de norma unitate.

In analogie cu cazul de pairing, in loc sa exprimam starea de condensat de quarteti in termeni de vidul $|0\rangle$ vacuum, putem sa gasim o forma echivalenta in termeni de starea Hartree-Fock, in acest caz data de

$$|\text{HF}\rangle = \left(\prod_{i=1}^q P_{1,i}^\dagger P_{-1,i}^\dagger \right) |0\rangle . \quad (2.11)$$

Perechile colective pot fi descompuse in componente dedesubtul si deasupra nivelului Fermi

$$\Gamma_\tau^\dagger(x) = \sum_{i=1}^q x_i P_{\tau,i}^\dagger + \sum_{i=n_p+1}^{N_{\text{lev}}} x_i P_{\tau,i}^\dagger \equiv \Gamma_{\tau,h}^\dagger(x) + \Gamma_{\tau,p}^\dagger(x) . \quad (2.12)$$

In consecinta, quartetul colectiv se descompune ca

$$\begin{aligned} Q^\dagger(x) &= 2\Gamma_1^\dagger\Gamma_{-1}^\dagger - (\Gamma_0^\dagger)^2 \\ &= 2\Gamma_{1,h}^\dagger\Gamma_{-1,h}^\dagger - (\Gamma_{0,h}^\dagger)^2 + 2\Gamma_{1,p}^\dagger\Gamma_{-1,p}^\dagger - (\Gamma_{0,p}^\dagger)^2 \\ &\quad + 2(\Gamma_{1,p}^\dagger\Gamma_{-1,h}^\dagger + \Gamma_{-1,p}^\dagger\Gamma_{1,h}^\dagger - \Gamma_{0,p}^\dagger\Gamma_{0,h}^\dagger) \\ &\equiv Q_h^\dagger(x) + Q_p^\dagger(x) + 2[\Gamma_p^\dagger(x)\Gamma_h^\dagger(x)] . \end{aligned} \quad (2.13)$$

Un calcul similar cu cel din cazul corelatiilor de pairing, ce consta in evaluarea efectelor perechilor colective de argumente inverse $1/x$, duce la expresia condensatului de quarteti sub forma de excitatii particula-gol fata de starea Hartree-Fock

$$\begin{aligned} |\Psi_q\rangle &= 2^q q! \Pi_2 \sum_{a=0}^q \sum_{b=0}^q \lambda_{ab} \left(Q_p^\dagger(x) Q_h \left(\frac{1}{x} \right) \right)^a \\ &\quad \times \left[\Gamma_p^\dagger(x) \Gamma_h \left(\frac{1}{x} \right) \right]^b |\text{HF}\rangle , \end{aligned} \quad (2.14)$$

unde

$$\begin{aligned} \lambda_{ab} &= \frac{1}{2^a b!} \sum_{r=\text{Max}(0, N_{ab}-q)}^a \frac{(q-N_{ab})_{a-r}}{2^r (a-r)! (r!)^2} \\ &\quad \times \frac{\Gamma(\frac{3}{2} + q - r)}{\Gamma(\frac{3}{2} + N_{ab} - r)} , \end{aligned} \quad (2.15)$$

si $\Pi_2 = x_1^2 x_2^2 \cdots x_q^2$. In formula precedenta $N_{ab} = 2a + b$ este numarul de perechi din fiecare termen, $\Gamma(z)$ este functia Gamma iar $(z)_k = z(z-1)\dots(z-k)$ este simbolul Pochammer. De asemenea, folosim notatia

$$\left[\Gamma_p^\dagger(x) \Gamma_h \left(\frac{1}{x} \right) \right] \equiv \sum_{\tau=\pm 1,0} \Gamma_{\tau,p}^\dagger(x) \Gamma_{\tau,h} \left(\frac{1}{x} \right) . \quad (2.16)$$

Cu notatia $|\Psi_q\rangle = \Pi_2 \mathcal{O}_q |\text{HF}\rangle$, cateva expresii particulare pentru \mathcal{O}_q sunt

$$\begin{aligned}
\mathcal{O}_1 &= 2 [\Gamma_p^\dagger \Gamma_h] + \frac{1}{3} (Q_p^\dagger Q_h) + 3 \\
\mathcal{O}_2 &= 4 [\Gamma_p^\dagger \Gamma_h]^2 + 20 [\Gamma_p^\dagger \Gamma_h] + \frac{1}{30} (Q_p^\dagger Q_h)^2 + \frac{4}{5} [\Gamma_p^\dagger \Gamma_h] (Q_p^\dagger Q_h) + 2 (Q_p^\dagger Q_h) + 30 \\
\mathcal{O}_3 &= 8 [\Gamma_p^\dagger \Gamma_h]^3 + 84 [\Gamma_p^\dagger \Gamma_h]^2 + 420 [\Gamma_p^\dagger \Gamma_h] + \frac{1}{630} (Q_p^\dagger Q_h)^3 + \frac{3}{35} [\Gamma_p^\dagger \Gamma_h] (Q_p^\dagger Q_h)^2 \\
&\quad - \frac{99}{70} (Q_p^\dagger Q_h)^2 + \frac{12}{7} [\Gamma_p^\dagger \Gamma_h]^2 (Q_p^\dagger Q_h) + 12 [\Gamma_p^\dagger \Gamma_h] (Q_p^\dagger Q_h) + 114 (Q_p^\dagger Q_h) + 630 .
\end{aligned} \tag{2.17}$$

Expresiile pentru \mathcal{O}_1 si \mathcal{O}_2 au fost de asemenea construite termen cu termen cu ajutorul pachetului software simbolic Cadabra 2 [51, 52, 53].

Expresiile din ecuațiile (2.6) si (2.14)-(2.15) sunt punctul de plecare pentru tratamentul bozonic al corelațiilor de pairing si quarteting. Ca prim pas, pentru exprimarea Hamiltonianului in termeni de grade de libertate de particula-gol, introducem indici de particula (i, j, k, \dots) si de gol (a, b, c, \dots). Pentru subspatiul de goluri, notam operatorul de creare de perechi $\tilde{P}_a^\dagger \equiv P_a$. Descompunerea Hamiltonianului de pairing al ecuației (2.1) in componente de particule si goluri este

$$\begin{aligned}
H &= \sum_{a=1}^{n_p} (2\epsilon_a + V_{aa}) + \sum_{a=1}^{n_p} (-\epsilon_a - V_{aa}) \tilde{N}_a + \sum_{i=n_p+1}^{N_{\text{lev}}} \epsilon_i N_i \\
&+ \sum_{a,b=1}^{n_p} V_{ab} \tilde{P}_a^\dagger \tilde{P}_b + \sum_{i,j=n_p+1}^{N_{\text{lev}}} V_{ij} P_i^\dagger P_j + \sum_{a=1}^{n_p} \sum_{j=n_p+1}^{N_{\text{lev}}} V_{ai} (\tilde{P}_a P_i + P_i^\dagger \tilde{P}_a^\dagger) .
\end{aligned} \tag{2.18}$$

unde operatorul numar de goluri este $\tilde{N}_a = 2 - N_a$. Pentru cazul de pairing izovector, introducem in mod similar operatorii de perechi de goluri pentru fiecare proiecție de izospin, $\tilde{P}_{\tau,a}^\dagger \equiv P_{\tau,a}$, precum si operatorul corespunzator numarului total de goluri $\tilde{N}_{0,a} = 4 - N_{0,a}$. Astfel, Hamiltonianul ecuației (2.7) se descompune ca

$$\begin{aligned}
H &= \sum_{a=1}^q (4\epsilon_a + 3V_{aa}) + \sum_{a=1}^q (-\epsilon_a - \frac{3}{2}V_{aa}) \tilde{N}_{0,a} + \sum_{i=q+1}^{N_{\text{lev}}} \epsilon_i N_{0,i} \\
&+ \sum_{a,b=1}^q V_{ab} \sum_{\tau=\pm 1,0} \tilde{P}_{\tau,a}^\dagger \tilde{P}_{\tau,b} + \sum_{i,j=q+1}^{N_{\text{lev}}} V_{ij} \sum_{\tau=\pm 1,0} P_{\tau,i}^\dagger P_{\tau,j} \\
&+ \sum_{a=1}^q \sum_{j=q+1}^{N_{\text{lev}}} V_{ai} \sum_{\tau=\pm 1,0} (\tilde{P}_{\tau,a} P_{\tau,i} + P_{\tau,i}^\dagger \tilde{P}_{\tau,a}^\dagger) .
\end{aligned} \tag{2.19}$$

In cadrul aproximatiei bozonice, definim corespondenta de la operatorii de pereche la operatori bozonici

$$P_i^\dagger \rightarrow p_i^\dagger , \quad \tilde{P}_a^\dagger \rightarrow h_a^\dagger , \quad |\text{HF}\rangle \rightarrow |0\rangle . \tag{2.20}$$

unde $p_i|0\rangle = 0$ and $h_a|0\rangle = 0$, impreuna cu corespondenta $\tilde{N}_a \rightarrow \mathcal{N}_a$, $N_i \rightarrow \mathcal{N}_i$, unde

$\mathcal{N}_i|0\rangle = 0$ si $\mathcal{N}_a|0\rangle = 0$. Acesti operatori formeaza o algebra bozonica,

$$\begin{aligned} [p_i, p_j^\dagger] &= \delta_{ij}\pi_j, [h_a, h_b^\dagger] = \delta_{ab}\eta_b, [p_i, h_j^\dagger] = 0, \\ [\mathcal{N}_i, p_j^\dagger] &= 2\delta_{ij}p_j^\dagger, [\mathcal{N}_a, h_b^\dagger] = 2\delta_{ab}h_b^\dagger \end{aligned} \quad (2.21)$$

unde coeficientii π_i si η_j sunt scalari. In continuare, definim operatorii bozonici colectivi

$$\mathcal{H}^\dagger(y) \equiv \sum_{a=1}^{n_p} y_a h_a^\dagger, \quad \mathcal{P}^\dagger(x) \equiv \sum_{i=n_p+1}^{N_{\text{lev}}} x_i p_i^\dagger. \quad (2.22)$$

cu ajutorul carora construim o stare de proba bozonica structural identica cu cea a condensatului PBCS fermionic

$$|\psi(x, y)\rangle \equiv \sqrt{\chi} \sum_{n=0}^{n_p} \frac{1}{(n!)^2} (\mathcal{P}^\dagger(x) \mathcal{H}^\dagger(y))^n |0\rangle, \quad (2.23)$$

unde χ este o constanta de normare. Media Hamiltonianului pe starea de proba, in cazul bozonic, poate fi gasita analitic ca

$$\begin{aligned} \langle H_b \rangle &= (\mathcal{H}_{hh} S_p + \mathcal{H}_{pp} S_h) \cdot f_1(S_{ph}) + \mathcal{H}_{ph} \cdot f_2(S_{ph}) + E_0 \cdot \nu(S_{ph}), \\ \mathcal{H}_{hh} &= \sum_{a=1}^{n_p} 2\tilde{\epsilon}_a \eta_a y_a^2 + \sum_{a,b=1}^{n_p} V_{ab} y_a \eta_a y_b \eta_b, \\ \mathcal{H}_{pp} &= \sum_{i=n_p+1}^{N_{\text{lev}}} 2\epsilon_i \pi_i x_i^2 + \sum_{i,j=n_p+1}^{N_{\text{lev}}} V_{ij} x_i \pi_i x_j \pi_j, \\ \mathcal{H}_{ph} &= 2 \sum_{a=1}^{n_p} \sum_{j=n_p+1}^{N_{\text{lev}}} V_{ai} x_i \pi_i y_a \eta_a, \end{aligned} \quad (2.24)$$

in termeni de factorii de forma

$$f_1(z) = \sum_{n=1}^{n_p} \frac{n z^{n-1}}{(n!)^2}, \quad f_2(z) = \sum_{n=0}^{n_p-1} \frac{z^n}{(n!)^2}, \quad \nu(z) = \sum_{n=0}^{n_p} \frac{(z)^n}{(n!)^2} \quad (2.25)$$

si energia $E_0 = \sum_{a=1}^{n_p} (2\epsilon_a + V_{aa})$, unde $S_p = \sum_{i=n_p+1}^{N_{\text{lev}}} x_i^2 \pi_i$, $S_h = \sum_{a=1}^{n_p} y_a^2 \eta_a$, $S_{ph} = S_p S_h$.

Energia starii fundamentale corespunde minimului functiei

$$E(x, y) \equiv \frac{\langle \psi(x, y) | H_b | \psi(x, y) \rangle}{\langle \psi(x, y) | \psi(x, y) \rangle}, \quad (2.26)$$

si poate fi calculata numeric prin minimizarea fata de amplitudinile de particula si gol x_i si y_a . Consideram doua alegeri pentru coeficientii comutatorilor din ecuatii (2.21), si anume

1. cazul bozonic pur: $\eta_a = 1$, $\pi_i = 1$.

2. cazul bozonic renormalizat:

$$\begin{aligned} \eta_a &= 1 - \frac{1}{2} \langle \mathcal{N}_a \rangle = 1 - y_a^2 \eta_a S_p f_1(S_{ph}) / \nu(S_{ph}) \\ \pi_i &= 1 - \frac{1}{2} \langle \mathcal{N}_i \rangle = 1 - x_i^2 \pi_i S_h f_1(S_{ph}) / \nu(S_{ph}) \end{aligned} \quad (2.27)$$

Este de preferat o procedura de renormalizare pentru a lua in considerare in mod efectiv ocuparea maxima finita a unui nivel in acord cu principiul Pauli.

Aceeași idee de baza este aplicabilă și în cazul de pairing izovector. Introducem corespondența de la fiecare operator de pereche de proiecție a izospinului date la un operator bozonic

$$P_{\tau,i}^\dagger \rightarrow p_{\tau,i}^\dagger, \quad \tilde{P}_{\tau,a}^\dagger \rightarrow h_{\tau,a}^\dagger. \quad (2.28)$$

Considerăm aproximarea independentă a perechilor bozonice de proiecții diferite ale izospinului:

$$\left[p_{\tau,i}, p_{\sigma,j}^\dagger \right] = \delta_{\tau\sigma} \delta_{ij} \pi_j, \quad \left[h_{\tau,a}, h_{\sigma,b}^\dagger \right] = \delta_{\tau\sigma} \delta_{ab} \eta_b \quad (2.29)$$

Aceasta alegere permite un tratament simplu al corelațiilor de pairing izovector, însă este de menționat că sunt neglijate efectele de overlap ale perechii proton-neutron cu perechile de aceeași specie, luate în considerare în formalismul fermionic original prin comutatorii $\left[P_{0,i}, P_{\pm 1,j}^\dagger \right] = \pm \delta_{ij} T_{\pm 1,i}$, unde operatorii de izospin sunt $T_{\tau,i} = \left[c_i^\dagger c_i \right]_{M=0,\tau}^{J=0,T=1}$.

În cadrul acestei aproximării, media Hamiltonianului izovector pe versiunea bozonica a stării de probă de quartet poate fi exprimată într-o formă similară cu cea din cazul de pairing standard. Ca și în cazul PBCS, considerăm ambele alegeri de relații de comutare bozonice, cele pure și cele renormalizate.

Pe tematica prezentată mai sus a fost publicat articolul “Unified description of pairing and quarteting correlations within the particle-hole-boson approach”, Physical Review C 99, 064311, 7 Iunie 2019, autori V.V. Baran și D. S. Delion. De asemenea, o a doua lucrare este în curs de redactare. Rezultatele urmează să fie prezentate în cadrul conferințelor științifice naționale și internaționale.

Bibliografie

- [1] L.R. Hafstad and E. Teller, The alpha-particle model of the nucleus, Phys. Rev. **54**, 681 (1938).
- [2] K. Ikeda, N. Tagikawa, and H. Horiuchi, The Systematic Structure-Change into the Molecule-like Structures in the Self-Conjugate 4n Nuclei, Prog. Theor. Phys. Suppl. **E68** 464 (1968).
- [3] B.H. Flowers and M. Vujicik, Charge-independent pairing correlations, Nucl. Phys. **49**, 586 (1963).
- [4] D.M. Brink, Alpha cluster model, *Proceedings of the International School of Physics Enrico Fermi, Varenna Course* **36**, 247 (1966).
- [5] A. Arima and V. Gillet, The roton model of quartets in nuclei, Ann. Phys. **66**, 117 (1971).
- [6] K. Wildermuth and Y.C. Tang, *A Unified Theory of the Nucleus* (Academic, New York, 1977).
- [7] M. Freer, and A.C. Merchant, Developments in the study of nuclear clustering in light even-even nuclei, J. Phys. **G** 23, 261 (1997).
- [8] D.S. Delion, G.G. Dussel, and R.J. Liotta, Towards a microscopic description of an α -condensate in nuclei, Rom. J. Phys. **47**, 97 (2002).
- [9] H. Horiuchi, Cluster structure in nuclei, Nucl. Phys. A **731**, 329 (2004).
- [10] Y. Funaki, H. Horiuchi, W. von Oertzen, G. Röpke, P. Schuck, A. Tohsaki, and T. Yamada, Concepts of nuclear α -particle condensation, Phys. Rev. C **80**, 064326 (2009).
- [11] A. Tohsaki, H. Horiuchi, P. Schuck, and G. Röpke, Colloquium: Status of α -particle condensate structure of the Hoyle state, Rev. Mod. Phys. **89**, 011002 (2017).
- [12] Y.K. Gambhir, P. Ring, and P. Schuck, Nuclei: A Superfluid Condensate of α -Particles? A Study within the Interacting-Boson Model, Phys. Rev. Lett. **51**, 1235 (1983).
- [13] D.S. Delion, *Theory of particle and cluster emission* (Springer-Verlag, Berlin, 2010).

- [14] K. Varga, R.G. Lovas, and R.J. Liotta, Absolute alpha decay width of ^{212}Po in a combined shell and cluster model, Phys. Rev. Lett. **69**, 37 (1992); Cluster-configuration shell model for alpha decay, Nucl. Phys. **550**, 421 (1992).
- [15] D.S. Delion, A. Sandulescu, and W. Greiner, Evidence for alpha-clustering in heavy and superheavy nuclei, Phys. Rev. C **69**, 044318 (2004).
- [16] G. Röpke, A. Schnell, P. Schuck, and P. Nozieres, Four-particle condensate in strongly coupled fermion systems, Phys. Rev. Lett. **80**, 3177 (1998).
- [17] D.S. Delion and R.J. Liotta, Shell-model representation to describe alpha emission, Phys. Rev. C **87**, 041302(R) (2013).
- [18] A. Tohsaki, H. Horiuchi, P. Schuck, G. Röpke, Alpha Cluster Condensation in ^{12}C and ^{16}O , Phys. Rev. Lett. **87** 192501 (2001)
- [19] P. Schuck, Y. Funaki, H. Horiuchi, G. Röpke, A. Tohsaki, T. Yamada, Alpha particle clusters and their condensation in nuclear systems, Phys. Scr. **91** 123001 (2016)
- [20] M. Matsumura, Y. Suzuki, A microscopic analysis of the amount of α -condensation in ^{12}C , Nucl. Phys. A 739 238 (2004).
- [21] T. Yamada, P. Schuck, Single α -particle orbits and Bose-Einstein condensation in ^{12}C , Eur. Phys. J. A 26 185 (2005).
- [22] R. Lazauskas, M. Dufour, Description of 3α -bosonic states in the ^{12}C nucleus with local and nonlocal potentials, Phys. Rev. C **84** 064318 (2011).
- [23] S. Ishikawa, Decay and structure of the Hoyle state, Phys. Rev. C **90** 061604(R) (2014).
- [24] N. Sandulescu, D. Negrea, J. Dukelsky, C. W. Johnson, Quartet condensation and isovector pairing correlations in $N = Z$ nuclei, Phys. Rev. C **85**, 061303(R) (2012).
- [25] D. Negrea, *Proton-neutron correlations in atomic nuclei*, Ph.D. thesis, University of Bucharest and University Paris-Sud, 2013, <https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-00870588/document>.
- [26] N. Sandulescu, D. Negrea, C. W. Johnson, Four-nucleon α -type correlations and proton-neutron pairing away from the $N = Z$ line, Phys. Rev. C **86**, 041302(R) (2012).
- [27] D. Negrea, N. Sandulescu, Isovector proton-neutron pairing and Wigner energy in Hartree-Fock mean field calculations, Phys. Rev. C **90**, 024322 (2014).
- [28] N. Sandulescu, D. Negrea, J. Dukelsky, C. W. Johnson, Proton-neutron pairing and alpha-type quartet condensation in nuclei, J. Phys.: Conf. Ser. **533**, 012018 (2014).
- [29] N. Sandulescu, D. Negrea, D. Gambacurta, Proton-neutron pairing in $N = Z$ nuclei: Quartetting versus pair condensation, Phys. Lett. B, **751**, 348 (2015).

- [30] D. Negrea, N. Sandulescu, D. Gambacurta, Isovector and isoscalar pairing in odd-odd $N = Z$ nuclei within a quartet approach, *Prog. Theor. Exp. Phys.*, Vol. 2017, Issue 7, 073D05 (2017).
- [31] D. Negrea, P. Buganu, D. Gambacurta, N. Sandulescu, Isovector and isoscalar proton-neutron pairing in $N > Z$ nuclei, *Phys. Rev. C* **98**, 064319 (2018).
- [32] G. J. Fu, Y. Lei, Y. M. Zhao, S. Pittel, A. Arima, Nucleon-pair approximation of the shell model with isospin symmetry, *Phys. Rev. C* **87**, 044310 (2013)
- [33] G. J. Fu, Y. M. Zhao, and A. Arima, Quartet structure in atomic nuclei, *Phys. Rev. C* **91**, 054318 (2015)
- [34] M. Sambataro, N. Sandulescu, Four-body correlations in nuclei, *Phys. Rev. Lett.* **115**, 112501 (2015) .
- [35] M. Sambataro, N. Sandulescu, Quartetting and spin-aligned proton-neutron pairs in heavy $N = Z$ nuclei, *Phys. Rev. C* **91**, 064318 (2015) .
- [36] M. Sambataro, N. Sandulescu, Quartetting in odd-odd self-conjugate nuclei, *Phys. Lett. B* 763 (2016) 151.
- [37] M. Sambataro, N. Sandulescu, Quartet correlations in $N = Z$ nuclei induced by realistic two-body interactions, *Eur. Phys. J. A* 53 (2017) 47.
- [38] M. Sambataro, N. Sandulescu (unpublished); N. Sandulescu, Proton-neutron pairing and quartet correlations in nuclei, talk at the *Workshop on Recent advances on proton-neutron pairing and quartet correlations in nuclei* (Saclay, France, 2018).
- [39] J. Dukelsky, G. G. Dussel, J. C. Hirsch, P. Schuck, Comparison between exact and approximate treatments of the pairing interaction for finite Fermi systems, *Nucl. Phys. A* 714, 63 (2003).
- [40] P. A. Johnson, P. W. Ayers, P. A. Limacher, S. De Baerdemacker, D. Van Neck, and P. Bultinck, A size-consistent approach to strongly correlated systems using a generalized antisymmetrized product of nonorthogonal geminals, *Comp. Theor. Chem.* 1003, 101 (2013)
- [41] T. M. Henderson, G. E. Scuseria, J. Dukelsky, A. Signoracci, and T. Duguet, Quasiparticle coupled cluster theory for pairing interactions, *Phys. Rev. C* **89**, 054305 (2014).
- [42] Y. Qiu, T. M. Henderson, T. Duguet, and G. E. Scuseria, Particle-number projected Bogoliubov-coupled-cluster theory: Application to the pairing Hamiltonian, *Phys. Rev. C* **99**, 044301 (2019).
- [43] J. Dukelsky, S. Pittel, and C. Esebbag, Structure of the number-projected BCS wave function, *Phys. Rev. C* **93**, 034313 (2016).
- [44] L.Y. Jia, Particle-hole symmetry in generalized seniority, microscopic interacting boson (fermion) model, nucleon-pair approximation, and other models, *Phys. Rev. C* **93**, 064307 (2016).

- [45] J. Dobeš, S. Pittel, Boson mappings and four-particle correlations in algebraic neutron-proton pairing models, Phys. Rev. C **57**, 688 (1998)
- [46] S. Lerma H., B. Errea, J. Dukelsky, S. Pittel, P. Van Isacker, Exactly solvable models of proton and neutron interacting bosons, Phys. Rev. C **74**, 024314 (2006)
- [47] G. Nikoghosyan, E.A. Kolganova, R.V. Jolos, Isovector and Isoscalar Pair Correlations in Boson Representation Technique, Bulg. J. Phys. **44**, 443 (2017)
- [48] M. Sambataro, N. Sandulescu, Quartet structure of $N = Z$ nuclei in a boson formalism: The case of ^{28}Si , Phys. Lett. B **786** 11-15 (2018)
- [49] A. Klein, E. R. Marshalek, Boson realizations of Lie algebras with applications to nuclear physics, Rev. Mod. Phys. **63** 2 (1991)
- [50] P. Ring and P. Schuck, *The Many Body Nuclear Problem*, Springer-Verlag, Berlin 1980.
- [51] K. Peeters, Introducing Cadabra: A Symbolic computer algebra system for field theory problems, hep-th/0701238.
- [52] K. Peeters, Cadabra2: computer algebra for field theory revisited, Journal of Open Source Software, 3(32), 1118 (2018)
- [53] <https://cadabra.science>
- [54] D. Gambacurta, M. Sambataro, and F. Catara, Solvable many-level pairing model in a boson formalism, Phys. Rev. C **73**, 014310 (2006).
- [55] V.V. Baran, D.S. Delion, Analytical approach for the quartet condensation model, Phys. Rev. C **99**, 031303(R) (2019)
- [56] J. Dukelsky, G. Sierra, Crossover from bulk to few-electron limit in ultrasmall metallic grains, Phys. Rev. B **61** 12302 (2000)
- [57] P. Camiz, A. Covello, M. Jean, A generalized Bogolyubov transformation and neutron-proton pairing in nuclei, Nuovo Cimento 36, 663 (1965)
- [58] H. T. Chen, A. Goswami, Generalized treatment of neutron-proton pairing in $N = Z$ nuclei, Phys. Lett. B 24, 257 (1967).
- [59] D. S. Delion, R. Wyss, R. J. Liotta, Bo Cederwall, A. Johnson, and M. Sandzelius, Investigations of proton-neutron correlations close to the drip line, Phys. Rev. C **82**, 024307 (2010)